

Advies natuurwetgeving keerlus buslijn 22 Oude Waalsdorperweg

C.T.M. Vertegaal
november 2016

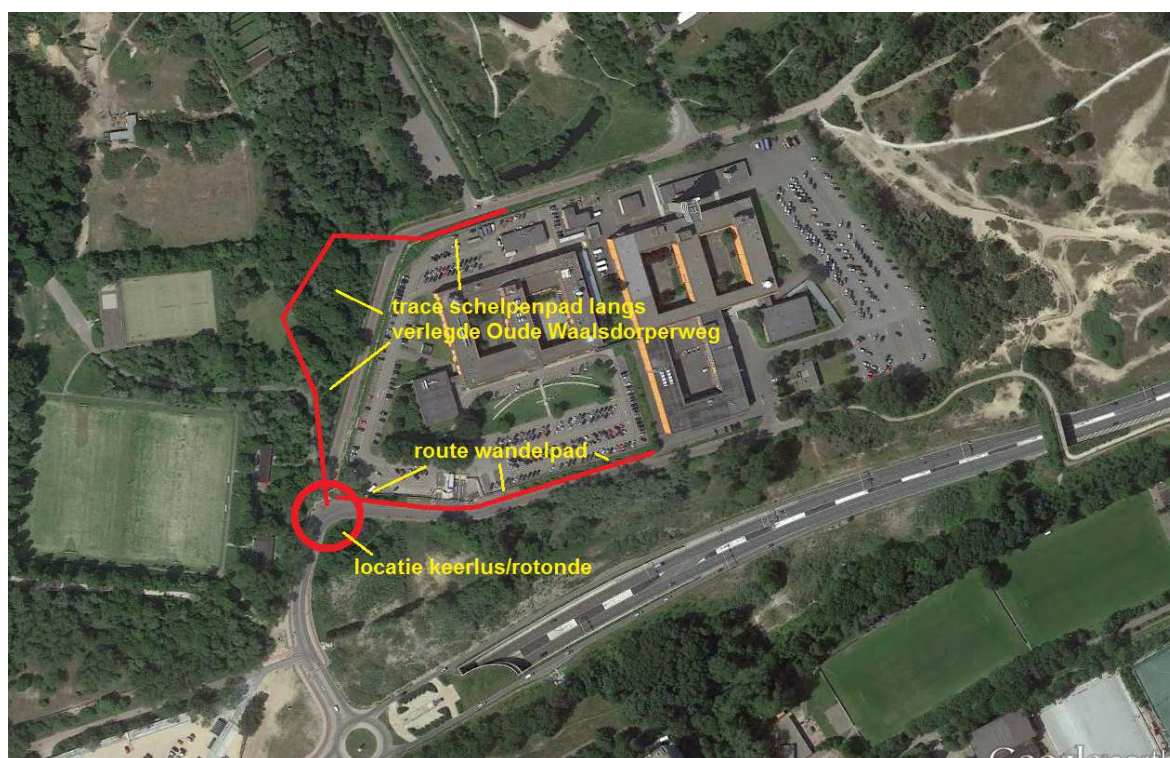
1. Inleiding

Vanwege de geplande herinrichting van het terrein van NATO/NCIA en TNO aan de Oude Waalsdorperweg (Den Haag) dient de keerlus van buslijn 22 aan het eind van de Oude Waalsdorperweg (nu gelegen op het terrein van TNO) te worden verplaatst. Tevens wordt een nieuw trottoir (wandelpad) aangelegd langs het laatste deel van de Oude Waalsdorperweg richting TNO-terrein. Langs het recent verlegde deel van de Oude Waalsdorperweg wordt een schelpenpad richting Vlakke van Waalsdorp aangelegd.

Genoemde werkzaamheden hebben mogelijk effecten op beschermde natuurwaarden in het kader van de Natuurbeschermingswet Nbw/Natura 2000 (m.n. op de meervleermuis), de Flora- en faunawet Ffw (diverse streng beschermde soorten) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS, sinds kort Natuurnetwerk Nederland NNN) (ruimtebeslag in compensatiegebied). Tevens worden bomen gekapt, met mogelijke consequenties in het kader van de Boswet en de Omgevingswet.

In deze notitie wordt advies aangegeven op welke manier mogelijke knelpunten in relatie tot genoemde wetgeving kunnen worden opgelost. Hierbij wordt gebruik gemaakt van recent onderzoek rond deze natuuraspecten ten behoeve van de herontwikkeling van het nabijgelegen NCIA-complex. In aparte paragraaf wordt tevens ingegaan op de mogelijke consequenties van het in werking treden van de nieuwe wet natuurbescherming per 1 januari 2017.

Afbeelding 1 Globale ligging keerlus/rotonde, nieuw trottoir/wandelpad en nieuw schelpenpad

2. Ontwerp nieuwe keerlus, trottoir en schelpenpad

De nieuwe keerlus krijgt de vorm van een rotonde met een straal tussen 6,5 en 12,5 m ter plaatse van de huidige splitsing van de twee ‘takken’ van de Oude Waalsdorperweg, direct ten zuidwesten van het NATO/NCIA-terrein. Het nieuwe trottoir/wandelpad loopt over een lengte van ca. 225 m langs de zuidelijke tak van de Oude Waalsdorperweg. Aan de oost/zuidoostkant van de recent verlegde noordelijk tak van de Oude Waalsdorperweg wordt vanaf de nieuwe keerlus/rotonde over een lengte van ca. 300 m een schelpenpad aangelegd richting Vlake van Waalsdorp. De globale ligging van keerlus/rotonde, trottoir/wandelpad en schelpenpad is weergegeven in afbeelding 1.

In bijlage 1 bij deze notitie is het definitief ontwerp van de geplande situatie rond de Oude Waalsdorperweg weergegeven (Gemeente Den Haag/Ingenieursbureau; documentnr. 95019955-VER-DO-001 d.d. 26-09-16).

Ten opzichte van de bestaande situatie zijn de belangrijkste veranderingen/ingrepen:

- aanleg van de keerlus ter plaatse van de huidige T-splitsing, inclusief aanpassen van de drie wegaansluitingen op de keerlus/rotonde; aan de west- en noordzijde gebeurt dit binnen de huidige wegprofielen; aan de zuidoostzijde wordt ten behoeve van de rotonde het verharde oppervlak over een oppervlak van ca. 200 m² uitgebreid ten koste van hier aanwezige begroeiing;
- aanleg van een nieuwe bushalte langs de westzijde van de Oude Waalsdorperweg, direct ten zuidwesten van de keerlus; hiervoor is een uitbreiding van de huidige verharding over een lengte van ca. 30 m en een breedte van ca. 1,5 m nodig, ten koste van de huidige berm; het is nog niet duidelijk of hierbij een abri wordt geplaatst;
- aanleg nieuw verhard trottoir langs de zuidelijke tak van de Oude Waalsdorperweg tussen de nieuwe rotonde en de ingang van het TNO-complex; dit trottoir heeft een lengte van ca. 225 m en een breedte van 1,5 m en is gesitueerd in de bestaande berm; deze is deels beplant met bomen en struiken
- aanleg nieuw schelpenpad langs het recent verlegde deel van de noordelijke tak van de Oude Waalsdorperweg tussen de nieuwe keerlus en de ingang van het wandelgebiedje op het terrein van het Ministerie van Defensie, direct ten noorden van het NCIA-complex; het schelpenpad het een lengte van ca. 300 m en een breedte van 1,5 m; het is gesitueerd aan de oost- en zuidoostzijde van de verlegde Oude Waalsdorperweg (d.w.z. aan de zijde van het NCIA-terrein), hiervan gescheiden door een berm van 0,5 m breed.

3. Natuurbeschermingswet/Natura 2000

De Oude Waalsdorperweg, de geplande keerlus en de geplande paden zijn gelegen in de directe omgeving van door de Natuurbeschermingswet Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide; zie afbeelding 2. Alle planonderdelen vallen echter buiten de begrenzing van het gebied. Een direct effect door aanlegwerkzaamheden of blijvend ruimtebeslag door verharding is dus niet aan de orde. De Natuurbeschermingswet 1998 kent echter zgn. ‘externe werking’. Dit betekent dat indien natuurwaarden – de zgn. ‘instandhoudingsdoelstellingen’ – *binnen* het Natura 2000-gebied *indirect* kunnen worden beïnvloed door activiteiten *buiten* het gebied er toch aan deze wet moet worden getoetst. Voorbeelden hiervan zijn beïnvloeding via grondwater, geluid, licht en – zelfs over grote afstanden – stikstofemissie en –depositie.

Uit de passende beoordeling van het – aanzienlijk omvangrijkere – herontwikkelingsproject voor het aangrenzende, eveneens net buiten het N2000-gebied gelegen NCIA-complex (Vertegaal, 2015) blijkt dat de volgende beschermde natuurwaarden door het project zouden kunnen worden beïnvloed:

- als gevolg van aanlegwerkzaamheden:
 - verstoring van vogels door visuele verstoring en/of geluid
 - verstoring van vleermuizen door gebruik van bouwlicht tijdens werkzaamheden;
 - aantasting van gevoelige habitats/leefgebieden van soorten via stikstofemissie (en- depositie) door bouwmachines en werkverkeer;
 - aantasting van migratieroutes van vleermuizen door kap van bomen.
- als gevolg gebruik:
 - verstoring door visuele verstoring en geluid door extra verkeer;
 - verstoring van vleermuizen door extra (terrein)verlichting;

Afbeelding 2 Begrenzing van Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide in de omgeving van de Oude Waalsdorperweg

- aantasting van gevoelige habitats/leefgebieden door stikstofemissie/-depositie door extra verkeer en door de stookinstallatie (in nieuwbouw);
- beïnvloeding migratieroutes vleermuizen door aanplant van bomen.

Visuele en geluidverstorendheid tijdens aanleg

Uit de voor herontwikkeling van het NCIA-complex opgestelde passende beoordeling blijkt dat visuele en geluidsverstorendheid door aanleg- en bouwwerkzaamheden zeer beperkt zijn en een tijdelijk karakter hebben. Gezien de geringere omvang van de werkzaamheden voor buslijn 22 en de gemiddeld genomen grotere afstand tot het Natura 2000-gebied kan ervan worden uitgegaan dat de effecten ook hierbij verwaarloosbaar zullen zijn.

Lichtverstorendheid meervleermuis tijdens aanleg

Een migratieroute van de meervleermuis - waarvoor in het Natura 2000-gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt - ligt op de zuidelijke tak van de Oude Waalsdorperweg en snijdt de keerlus. Verstoring van meervleermuizen door bouwverlichting kan worden vermeden door hieraan dezelfde eisen te stellen als aan de werkzaamheden rond het NCIA-complex:

- in periode waarin meervleermuizen van de migratieroute gebruik maken (maart en april en tussen half juli en eind oktober) na 21.00 uur wordt geen bouwverlichting toegestaan;
- indien (voor dit tijdstip) bouwverlichting wordt gebruikt dient de verlichting te worden geconcentreerd op de bouwplaats en afgeschermd in de richting het omringende (duin)gebied;
- deze maatregelen zijn niet nodig als de werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode dat vleermuizen geen gebruik maken van het gebied (november t/m februari en mei t/m half juli).

Stikstofemissies tijdens aanleg

De stikstofemissie door inzet van gemotoriseerd materieel tijdens de bouw is naar verwachting (zeer) beperkt. Sinds het van kracht worden van het PAS (Programma Aanpak Stikstof) medio 2015 moeten alle emissies binnen dit nieuwe kader worden beoordeeld (zie Ministerie van Economische Zaken & Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2015). Hierbij zijn de volgende grenswaarden van belang:

Visuele en geluidverstoring vogels en stikstofemissie gebruiksfase

Wat betreft de gebruiksfase zijn toename van verstoring en van stikstofemissie door verkeer niet aan de orde, omdat de dienstregeling van bus 22 ongewijzigd blijft (in feite nemen deze zelfs iets af omdat de bus minder verder door gaat rijden).

Verstoring van migratieroute meervleermuis door extra verlichting

De migratieroute van de meervleermuis kruist de nieuwe keerlus. Extra verlichting werkt in principe verstrend. Om negatieve effecten op de meervleermuis te voorkomen wordt geadviseerd bij de keerlus vleermuisvriendelijke verlichting toe te passen:

- aantal lampen/lantaarns en lichtsterkte per lamp zo beperkt mogelijk; beperken van de lichtsterkte per lamp heeft hierbij prioriteit boven het aantal lantaarns/lampen; hoogte lantaarns/lampen maximaal 6 m;
- lichtbundel richten op keerlus/rotonde door toepassen van gerichte armaturen (hoek van minder dan 70 graden ten opzichte van de verticale as); bij rotonde alleen lantaarns aan de noordoostzijde (niet op de rotonde), met van het achterliggende duin af gerichte armaturen;
- lampen: LED-lampen met uv-vrij amberkleurig licht (590 nm);
- verlichting dimbaar en met tijdschakelaar; tussen 18.00 's avonds en 6.30 uur 's ochtends wordt de verlichting van straat en rotonde uitgeschakeld of sterk gedimd.

Gebruik van een tijdschakelaar is in dit geval een goede oplossing omdat de TNO-halte van buslijn 22 alleen in de ochtend- en avondspits wordt gebruikt¹. Buiten deze (beperkte) periodes kan de verlichting van de keerlus worden uitgezet.

Naast aangepaste verlichting kan worden overwogen om op de keerlus/rotonde bomen aan te planten waarvan de kroon boven de straatlantaarn uitsteekt zodat de verspreiding van licht in andere richtingen verder wordt beperkt.

Ook de geplande bushalte ligt direct aan de migratieroute van de meervleermuis. Geadviseerd wordt hier geen verlichte abri te plaatsen.

Beïnvloeding migratieroute meervleermuis door aanplant bomen

De mogelijke negatieve effecten van de kap van bomen ten behoeve van aanleg van een nieuw trottoir en van extra verlichting bij de keerlus kunnen worden voorkomen respectievelijk worden beperkt door de aanplant van bomen (zie hierboven).

¹ Op werkdagen van ongeveer 6.45 tot 9.30 uur in de ochtendspits en van ongeveer 15.30 tot 17.45 uur in de middagspits.

Conclusies/aanbevelingen Natuurbeschermingswet/Natura 2000

- Het plangebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide. Vanwege zogenaamde 'externe werking' moet worden getoetst op indirecte effecten vanuit de omgeving.
- Op voorhand kunnen de volgende effecten (via externe werking) op door Natura 2000 beschermde natuurwaarden niet worden uitgesloten:
 - verstoring van een belangrijke migratieroute van de meervleermuis door kap van bomen of door extra verlichting;
 - aantasting van stikstofgevoelige duinhabitats als gevolg van extra stikstofemissies.
- Geadviseerd wordt effecten op de meervleermuis door bouwlicht in de aanlegfase te voorkomen door eisen te stellen aan het toepassen van bouwverlichting.
- Effecten van extra verlichting tijdens de gebruiksfase dienen te worden vermeden door het toepassen van vleermuisvriendelijke verlichting, eventueel gecombineerd met aanplant van bomen; geadviseerd wordt bij de nieuwe bushalte geen (verlichte) abri te plaatsen.
- Tevens wordt geadviseerd mogelijke effecten op de migratieroute van de meervleermuis door het kappen van bomen voor de aanleg van het trottoir te voorkomen door de aanwezige struiken en bomen zo veel mogelijk te ontzien en waar kap onvermijdelijk is direct naast het pad vervangende struiken of bomen aan te planten.
- De emissie/depositie van stikstof door aanlegwerkzaamheden blijft naar verwachting onder de grenswaarde van 1 mol/ha per jaar. Er kan dan worden volstaan met een melding. Geadviseerd wordt dit bij de aanleg als eis te stellen. Met behulp van AeriesCalculator dient dit te worden aangetoond.
- Omdat effecten op instandhoudingsdoelstellingen zonder mitigerende maatregelen op voorhand niet met 100% zekerheid kunnen worden uitgesloten wordt geadviseerd hierover contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland/Omgevingsdienst Haaglanden). Het kan wenselijk blijken een voortoets uit te voeren; hiervoor kan dit advies als basis worden gebruikt.

4. Flora- en faunawet

In het kader van de herontwikkeling van het NCIA-complex zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar het (mogelijk) voorkomen van min of meer streng beschermde² soorten in de omgeving. Deze zijn samengevat door Vertegaal (2015a). Hieruit blijkt dat de beschermde soorten in en/of rond het plangebied kunnen voorkomen:

- hogere planten: er zijn in het plangebied en omgeving geen beschermde soorten aanwezig
- reptielen en amfibieën: er komen geen streng beschermde soorten voor maar (incidentele) aanwezigheid van zwervende/trekkende exemplaren van rugstreeppad en zandhagedis is niet uitgesloten;
- vogels: de omgeving van het NCIA-complex is van beperkte betekenis voor niet-broedvogels; van het plangebied voor de aanleg van de nieuwe keerlus (incl. 'flankerende' maatregelen) daarbinnen kan, gezien de hier aanwezige biotopen, worden aangenomen dat de betekenis voor niet-broedvogels verwaarloosbaar is; overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet kunnen ook zonder mitigerende maatregelen worden uitgesloten; er zijn in het plangebied in 2014 geen territoria van broedvogels vastgesteld; broeden van (algemene) soorten als heggenmus, merel of houtduif in de bomen/struiken langs de noordrand van de Oude Waalsdorperweg kan echter niet geheel worden uitgesloten;
- zoogdieren: er komen in de omgeving zes soorten streng beschermde vleermuizen voor; voor geen van deze soorten is het plangebied voor aanleg van de keerlus en van het voetpad naar TNO van belang als foerageergebied; voortplantings- of overwinteringslocaties ontbreken; alleen voor de meervleermuis is de Oude Waalsdorperweg van belang als migratieroute (zie par. 3); van de overige beschermde zoogdieren is voorkomen in de (wijdere) omgeving van eekhoorn en

² Soorten van 'tabel 2' of 'tabel 3'. Voor soorten van 'tabel 1' geldt een generieke vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen als de aanleg van de keerlus.

boomarter niet uitgesloten; gezien de ter plaatse aanwezige biotopen is aanwezigheid van deze soorten in het plangebied voor aanleg van keerlus en voetpad uitgesloten.

Gezien de beperkte omvang van het plangebied en de aard van nu aanwezige biotopen is het nagenoeg uitgesloten dat zich hier recent andere/nieuwe beschermde soorten hebben gevestigd. Aanvullende inventarisaties zijn daarom niet nodig.

Overtreding van (mogelijk) wel aanwezige beschermde soorten kan worden voorkomen door het toepassen van hiervoor gebruikelijke mitigerende maatregelen:

- rugstreeppad en zandhagedis: voorafgaand aan werkzaamheden dienen eventueel in het werkgebied aanwezige exemplaren door een deskundige te worden gevangen en te worden verplaatst naar geschikt biotoop in de omgeving; om hernieuwde intrek te voorkomen dienen faunarasters te worden geplaatst; er dient rekening te worden gehouden met de overwinteringsperiode van deze soorten;
- broedvogels: voor zover bomen of struiken in de berm van de Oude Waalsdorperweg moeten worden verwijderd dient dit voor aanvang van het broedseizoen te gebeuren om beschadigen van eventuele nesten van soorten als merel, heggenmus en houtduif in deze bomen/struiken te voorkomen;
- meervleermuizen: de meervleermuis is (eveneens) streng beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet; mitigerende maatregelen voor deze soort zijn reeds vermeld in paragraaf 3; deze zijn tevens afdoende voor andere vleermuissoorten.

Conclusies/aanbevelingen Flora- en faunawet

- In het plangebied komen mogelijke de volgende, min of meer streng beschermde soorten voor: rugstreeppad, zandhagedis, diverse soorten broedvogels en meervleermuis. Aanvullende inventarisaties zijn gezien de beschikbare gegevens en de aanwezige biotopen niet noodzakelijk.
- Mogelijke overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet kan worden voorkomen met de gebruikelijke mitigerende maatregelen:
 - algemeen: werkzaamheden laten begeleiden door een ecologisch deskundige mede aan de hand van een op te stellen ecologisch werkprotocol;
 - rugstreeppad en zandhagedis: plaatsen faunaraster en verplaatsen van eventueel aanwezige exemplaren; afhankelijk van de wijze van uitvoeren van de werkzaamheden kan mogelijk worden volstaan met gerichte, meer lokale maatregelen;
 - broedvogels: bomen of struiken verwijderen/verplanten voor begin van het broedseizoen.
- Mitigerende maatregelen met betrekking tot de migratieroute van de meervleermuis vallen samen met de maatregelen die in het kader van Natuurbeschermingswet 1998 worden genomen (zie paragraaf 3).

5. Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur EHS) kent rond de Oude Waalsdorperweg een ruimere begrenzing dan Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide. De directe omgeving van het plangebied valt echter net buiten de huidige begrenzing; zie afbeelding 5. Het NNN kent geen bescherming tegen effecten van buitenaf (externe werking) zoals Natura 2000.

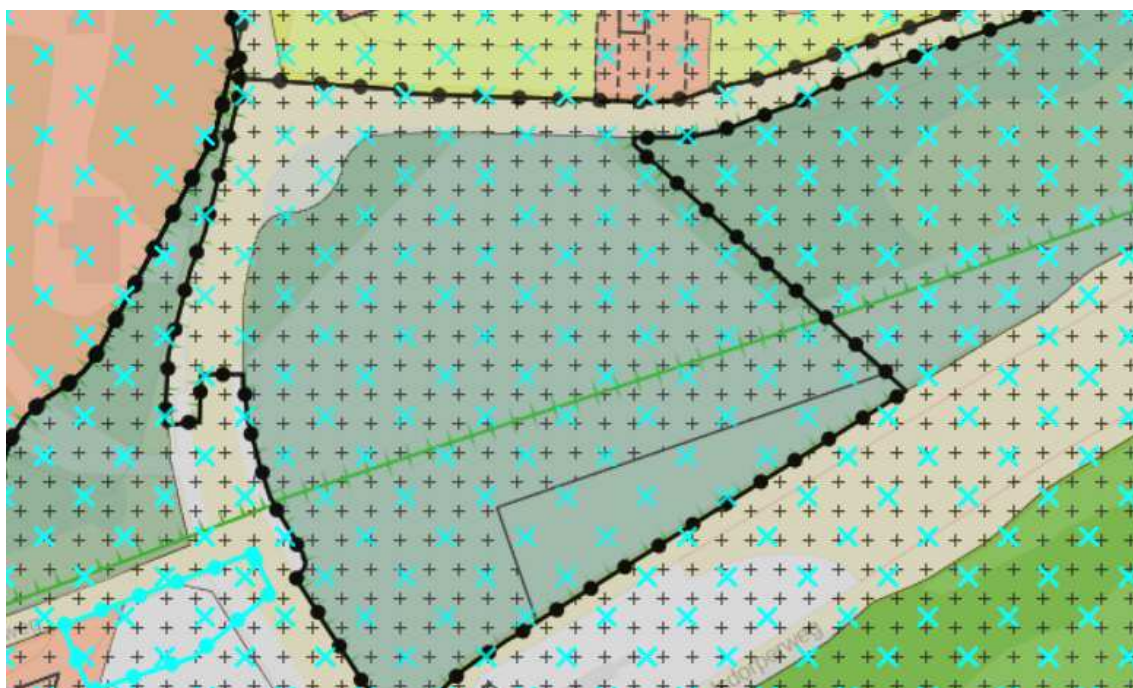
In afbeelding 5 is nog geen rekening geleden met afspraken over compensatie van afname van het areaal van het NNN ter plaatse van de nieuwe parkeergarage die in het kader van de herontwikkeling van NCIA wordt aangelegd (zie Vertegaal, 2015b). Deze parkeergarage wordt direct ten noorden de gepland nieuwe keerlus gebouwd. Het compensatiegebied is direct ten zuidoosten van de keerlus gelegen. In het compensatiegebied dient ten minste 11.025 m² van het natuurbeheertype 15.01 Duinbos te worden ontwikkeld. Als vervolgstap dient het terrein formeel te worden toegevoegd aan het NNN. Het terrein van de parkeergarage wordt er tegelijk aan onttrokken. De provinciale Verordening Ruimte stelt daaromtrent eisen. Een ontheffing van deze verordening is verleend, waarmee de compensatie mogelijk wordt.

Afbeelding 5 Begrenzing Natuurnetwerk Nederland NNN rond de Oude Waalsdorperweg (bron: <http://pzh.b3p.nl/viewer/app/EHS>)

Ten behoeve van de herontwikkeling van NCIA, de aanleg van de parkeergarage en de benodigde natuurcompensatie is een nieuw bestemmingsplan Oude Waalsdorperweg opgesteld (zie <http://www.denhaag.nl/home/bewoners/stadsdelen-en-wijken/Scheveningen/to/Oude-Waalsdorperweg-9.htm> en <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/bestemmingsplannen?tabFilter=JURIDISCH>). Hierin is rekening gehouden met het plan voor aanpassing van de keerlus van lijn 22: zie afbeelding 6. Omdat het compensatiegebied voor de parkeergarage na deze aanpassing voldoende groot is was dit niet bezwaarlijk.

Afbeelding 6 Uitsnede ontwerp bestemmingsplan Oude Waalsdorperweg (met ruimte voor nieuwe rotonde/keerlus) (bron: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/bestemmingsplannen?tabFilter=JURIDISCH>)

Conclusies/aanbevelingen

- De rotonde en andere planonderdelen zijn reeds ingepast in het nieuwe bestemmingsplan Oude Waalsdorperweg. De hier geplande NNN/EHS-natuurcompensatie voor de aanleg van een parkeergarage is daarbij aangepast. Het compensatiegebied is ook na inpassing van de rotonde groot genoeg zodat dit zonder bezwaar kon worden aangepast.
- Er zijn in relatie tot de regelgeving rond het Natuurnetwerk Nederland geen verdere knelpunten.

6. Boswet en omgevingsvergunning/kappen

Boswet

'Rijbeplantingen' zoals langs de Oude Waalsdorperweg kunnen onder de Boswet vallen als het meer dan 20 bomen betreft. De Boswet is echter alleen buiten de bebouwde kom van toepassing. De gemeente kan voor de Boswet een andere zgn. 'bebouwde kom Boswet' vaststellen dan de bebouwde kom volgens de Wegenverkeerswet. Volgens een kaart uit 1997 (zie bijlage 2) valt het duingebied in de bebouwde kom Boswet. Er zijn kopieën beschikbaar van een gemeenteraadsbesluit van 24 februari 1998 (kenmerk DSB97031063) en een goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 16 september 1998 waarin de grenzen van de bebouwde kom Boswet worden vastgesteld. Hieruit blijkt niet geheel duidelijk of daarbij wordt verwezen naar de kaart uit bijlage 2. Voor zover bekend is de bebouwde kom Boswet sindsdien niet meer gewijzigd. Vooralsnog kan worden geconcludeerd dat de bomen langs de Oude Waalsdorperweg niet onder de Boswet vallen.

Omgevingsvergunning/kappen

Voor kap van een boom met een stamomtrek van meer dan 30 cm is op grond van een gemeentelijke regelgeving een omgevingsvergunning (voorheen: kapvergunning) nodig (zie <http://www.denhaag.nl/home/bewoners/to/Omgevingsvergunning-boom-kappen.htm>). De gemeente geeft deze af. Er dient de volgende informatie te worden verschaft over de te kappen bomen:

- minimaal 3 verschillende digitale foto's van de betreffende boom; op de foto's moet duidelijk te zien zijn waarom de boom moet worden gekapt;
- situatieschets om misverstanden over de exacte boom en de locatie te voorkomen;
- de stamdiameter van de boom (zie hiervoor bij stamomtrek meten);
- bij gemeentelijke plannen: een herinrichtingsplan en/of eventuele bestuurlijke besluitvorming.

Aanvullend kan worden gevraagd om:

- een voorstel tot herplant van een vervangende boom;
- een rapport van een deskundige waaruit de noodzaak tot kappen blijkt.

Van de mogelijk voor de aanleg van de keerlus en het trottoir naar TNO te kappen struiken en bomen hebben de meeste een stamomtrek van minder 30 cm. Dit geldt voor alle struiken en bomen tussen de zuidelijke tak van Oude Waalsdorperweg en het NCIA-terrein waar het trottoir moet worden aangelegd. Dit zijn overwegend meerstammige kardinaalsmutsstruiken, meerstammig opslag van iep en enkele kleine meidoorns. Er staan twee bomen (een esdoorn en een iep) met een stamomtrek van ca. 30 cm of meer, maar deze hoeven naar verwachting niet te worden gekapt omdat ze de aanleg van een trottoir van 1,5 m direct langs de huidige wegverharding niet in de weg lijken te staan. Ook een flinke linde direct naast de ingang van het TNO-terrein kan naar verwachting worden ontzien.

Voor de aanleg van het zuidoostelijk deel van de keerlus/rotonde dient naar schatting 150 m² van het direct aan de huidige T-splitsing grenzende bosje te worden verwijderd. Dit bosgedeelte bestaat overwegend uit dicht, dunstammig opslag van iep, enkele kardinaalsmutsen en enkele vlierstruiken. De stamomtrek van deze struiken en bomen is ruim minder 30 cm.

Tevens zijn hier drie zomereiken aanwezig. Een daarvan staat zeker binnen het terreingedeelte waar de rotonde wordt aangelegd en heeft een stamomtrek van meer dan 30 cm. Voor kap van deze boom dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Beide andere eiken staan mogelijk net buiten het terrein dat nodig is voor aanleg van de keerlus en kunnen wellicht worden gespaard. Als kap nodig is moet de stamomtrek op 130 cm hoogte worden nagemeten. Als deze meer is dan 30 cm moet ook hiervoor een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Twee grote esdoorns

(stamomtrek veel meer dan 30 cm) staan ca. 20 m of meer uit rand van de huidige T-splitsing, en daarmee vrijwel zeker buiten het plangebied.

Conclusies/aanbevelingen

- Aangenomen kan worden dat de Boswet niet op het plangebied van toepassing omdat het deel uitmaakt van de gemeentelijke 'bebouwde kom Boswet'. De begrenzing hiervan is in 1998 vastgesteld. Voor zover bekend is deze sindsdien niet gewijzigd.
- De meeste bomen en struiken in terreindelen waar werkzaamheden zijn gepland zijn relatief klein en hebben een stamomtrek van minder dan 30 cm. Dit betekent dat voor kap geen omgevingvergunning nodig is. Ter plaatse van de uit te breiden verharding direct ten zuidoosten van de huidige T-splitsing in de Oude Waalsdorperweg zijn één of mogelijk drie zomereiken aanwezig met een stamomtrek van 30 cm of meer. Voor kap van een van deze bomen is in elk geval een omgevingsvergunning nodig. Van de andere twee dient te worden nagegaan of kap noodzakelijk is en zo ja of de stamomtrek 30 cm of meer bedraagt. Als dit het geval is is ook voor kap van deze twee bomen een omgevingsvergunning nodig.

7. In werking treden Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming in werking. De wet vervangt de huidige Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Boswet. Het belangrijkste doel van de wetswijziging is om de natuurwetgeving te vereenvoudigen en beter te laten aansluiten bij Europese regelgeving. Waarschijnlijk wordt de Wet natuurbescherming binnen enkele jaren geïntegreerd in de nieuwe Omgevingswet.

In grote lijnen wordt de werking van de afzonderlijke wetten zoals deze op dit moment geldt onder de nieuwe wet voortgezet. Er is echter ook een aantal inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd. De meeste hiervan zijn – voor zover op dit moment te overzien – niet van belang voor de aanleg van de nieuwe keerlus/rotonde.

Mogelijk wel voor het project relevante veranderingen zijn:

- Bevoegd gezag: de provincie wordt bevoegd gezag voor verlening van de ontheffingen voor verboden in relatie tot beschermde soorten (hoofdstuk 3 van de nieuwe wet). Nu is dit nog het Rijk (RVO). Mogelijk ontstaat vanwege deze nieuwe taakverdeling in de eerste periode vertraging bij de afhandeling van aanvragen. Er is echter voor de aanleg van de keerlus geen ontheffingaanvraag nodig (zie paragraaf 4).
- De lijst van beschermde soorten is aangepast (korter geworden). De onderverdeling in verschillende beschermingsregimes ('tabel 1 t/m 3') is vereenvoudigd en geïntegreerd in de wet. Alle inheemse vogels en hun nest blijven beschermd (art. 3.1 t/m 3.4) op een manier die vergelijkbaar is met het huidige regime. De bescherming van soorten die op grond van Europese wetgeving moeten worden beschermd (nu nog 'tabel 3') wordt apart geregeld in art. 3.5 t/m 3.9. Ook voor deze soorten blijft de bescherming vergelijkbaar met de huidige praktijk. I.r.t. de aanleg van de keerlus/rotonde en het voetpad gaat het hierbij om rugstreeppad, zandhagedis en (alle) vleermuizen (zie paragraaf 3). Wat betreft minder strenge beschermde 'andere soorten' (art. 3.10 en 3.11) lijken de veranderingen voor het project ook geen consequenties te hebben.
- De verplichting tot aanwijzing van het Natuurnetwerk Nederland is wel als zodanig in de nieuwe wet benoemd maar maakt daarvan voor het overige geen deel uit.

Het is binnen het bestek van dit advies niet mogelijk om uitputtend op alle mogelijk consequenties van de nieuwe Wet natuurbescherming in te gaan. De eventuele verschillen met de huidige praktijk zullen bovendien naar verwachting pas na verloop van tijd geheel duidelijk worden. Vooralsnog lijkt de wetswijziging echter geen consequenties te hebben voor de conclusies zoals deze in par. 3 t/m 5 van dit advies.

Literatuur/bronnen

Haarsma, A.J., 2014. Vleermuizen verspreidingsonderzoek t.b.v. sloop en nieuwbouw aan de NATO-vestiging aan de Oude Waalsdorperweg te Den Haag. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland.

Ministerie van Economische Zaken & Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2015. Programma Aanpak Stikstof 2015-2021 zoals gewijzigd na partiële herziening op 15 december 2015.
http://pas.natura2000.nl/pages/pas_vastgesteld.aspx.

Vertegaal, C.T.M., 2014. Herontwikkeling NCIA Oude Waalsdorperweg. Passende beoordeling Natuurbeschermingswet. Vertegaal Ecologisch Advies en Onderzoek, Leiden.

Vertegaal, C.T.M., 2015a. Herontwikkeling NCIA Oude Waalsdorperweg. Toetsing aan flora- en faunawet. Vertegaal Ecologisch Advies en Onderzoek, Leiden.

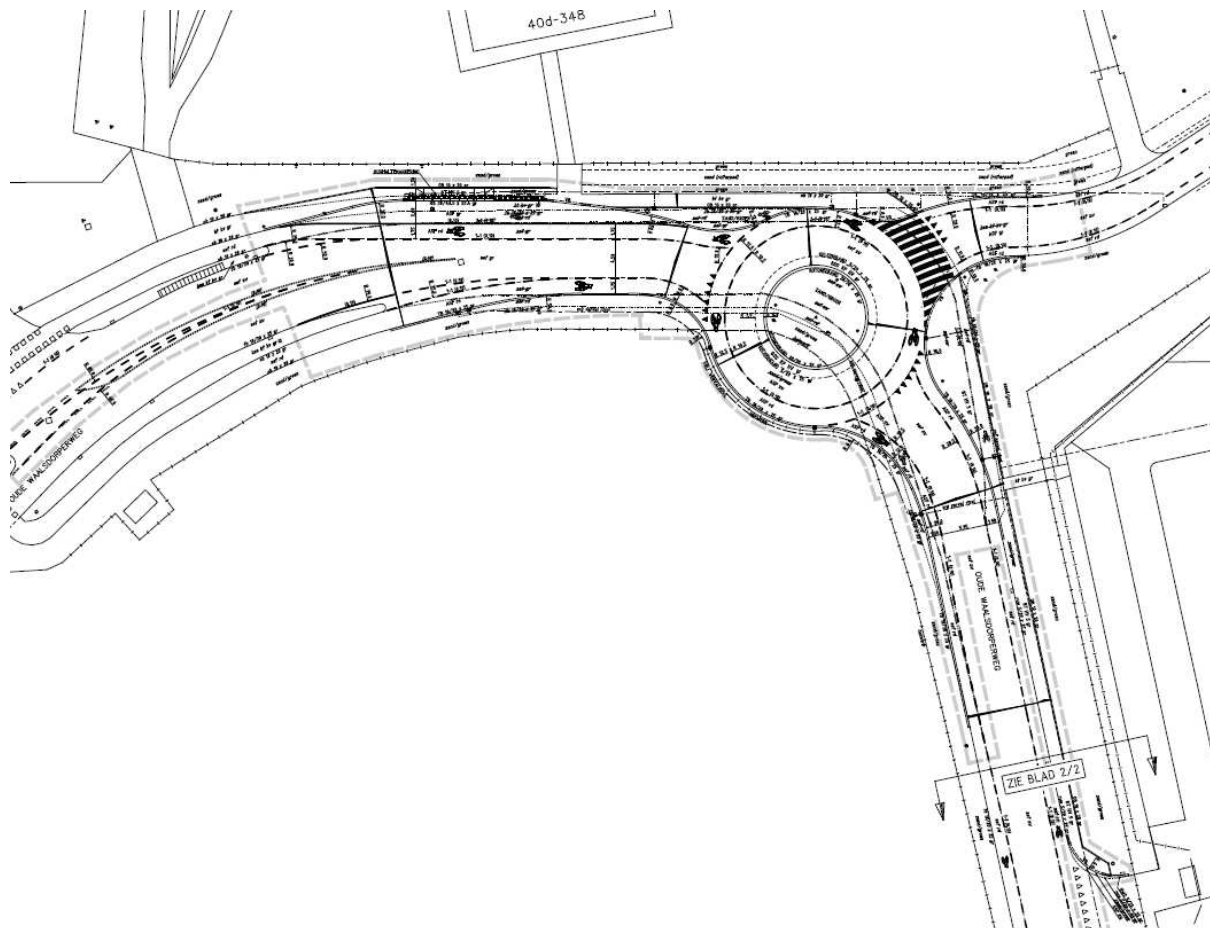
Vertegaal, C.T.M., 2015b. Herontwikkeling NCIA Oude Waalsdorperweg. Compensatieplan EHS. Vertegaal Ecologisch Advies en Onderzoek, Leiden.

Vogelbescherming Nederland, 2016. De nieuwe wet Natuurbescherming in vogelvlucht.
https://assets.vogelbescherming.nl/docs/d53dd0a8-22e3-41fe-be40-855805e0b663.pdf?_ga=1.176760940.830059570.1464606068.

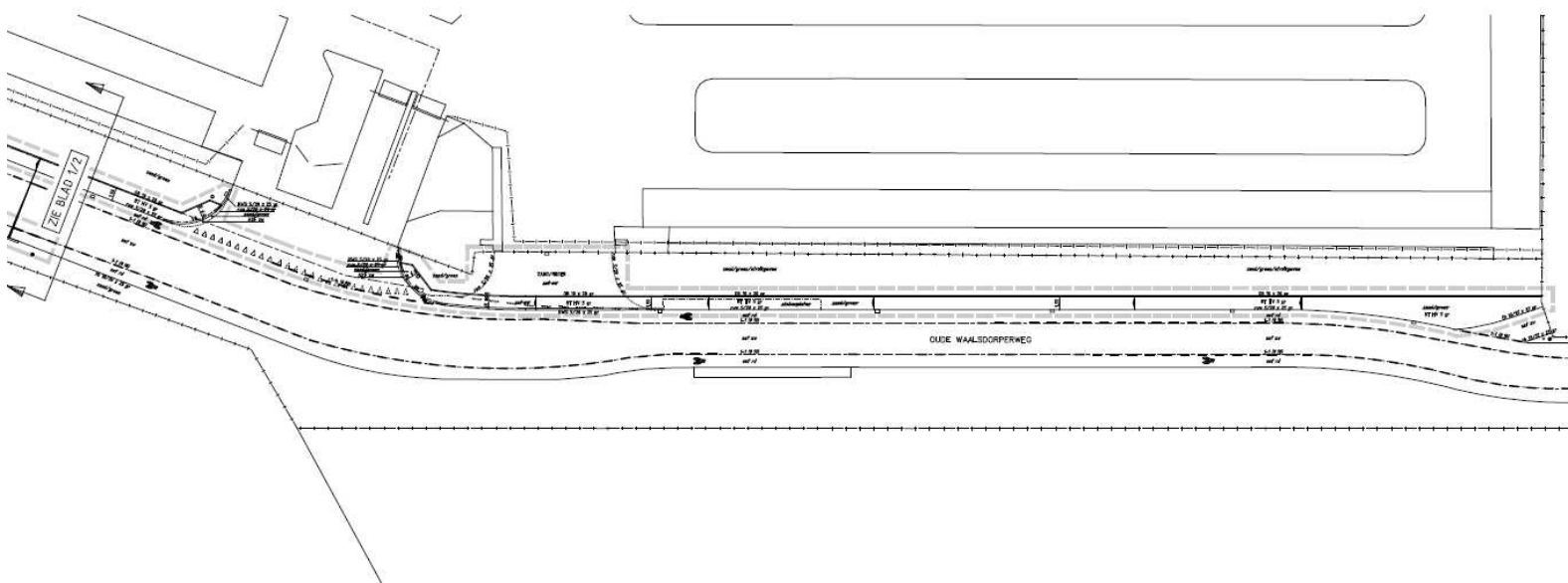
Bijlage 1 Ontwerptekeningen herinrichting met Oude Waalsdorperweg

Bron: Ingenieursbureau Den Haag. Documentnummer 95019955-VER-DO-001, blad 1 t/m 4.

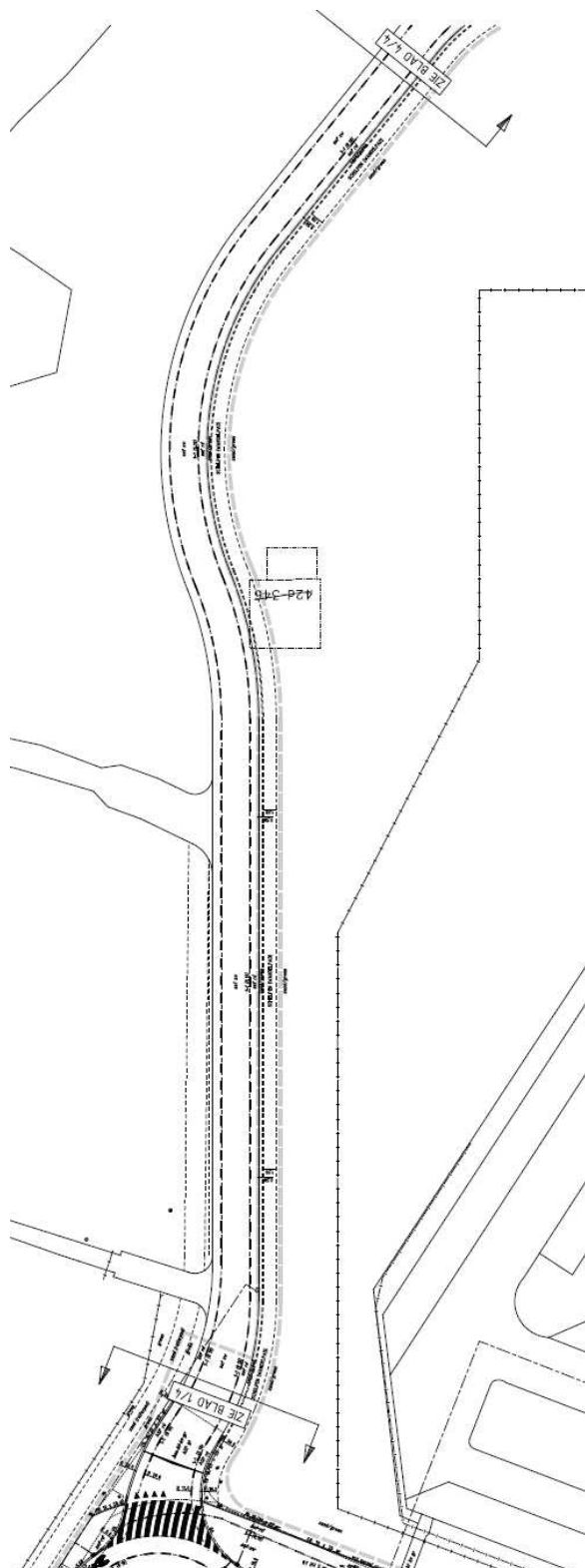
A. Rotonde/keerlus

B. Trottoir/wandelpad tussen rotonde ingang TNO-complex

C. Schelpenpad tussen rotonde en noordwestbocht Oude Waalsdorperweg

D. Schelpenpad tussen noordwestbocht Oude Waalsdorperweg en ingang wandelgebied Defensierrein

